

วิชากฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๑- ๒
ครั้งที่ ๓

โดย
ดร. ธนรัตน์ ทังทอง
ประธานแผนกคดีเลือกตั้งในศาลอุทธรณ์

คำถาม คดีอาญาที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์และศาลมีคำสั่งตั้งผู้แทน
เฉพาะคดีแล้วมารดาผู้เยาว์ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์จะมี
อำนาจจัดการแทนผู้เสียหายโดยยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
พนักงานอัยการได้หรือไม่ (บทบรรณาธิการ สมัยที่ ๗๖)

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ฎีกาที่ ๔๕๓๖/๒๕๖๕

พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานกระทำอนาจาร พยายามกระทำชำเรา และกระทำชำเราผู้เสียหาย ผู้เสียหายเท่านั้นเป็นบุคคลได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดตามป.วิ.อาญา มาตรา ๒ (๔) ผู้คัดค้านซึ่งเป็นมารดาผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหาย แต่ผู้คัดค้านในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามป.วิ.อาญา มาตรา ๕ (๑) และมีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓ (๒)

ในคดีอาญาซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ แม้ผู้แทนโดยชอบธรรมมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย แต่หากปรากฏว่าผู้แทนโดยชอบธรรมมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย ญาติของผู้นั้นหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีตามป.วิ.อาญา มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งการที่ศาลจะตั้งผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้แทนเฉพาะคดีก็โดยคำนึงถึงประโยชน์เฉพาะตัวของผู้เสียหาย

3

ผู้คัดค้านมารดาผู้เสียหายซึ่งเป็นผู้เยาว์มีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เสียหาย กรณีมีความจำเป็นต้องตั้งผู้แทนเฉพาะคดีตามป.วิ.อาญา มาตรา ๖ คำสั่งของศาลล่างทั้งสองตั้งผู้ร้องซึ่งเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้แทนเฉพาะคดีถือได้ว่าเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้เสียหาย และมีผลทำให้ผู้คัดค้านไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามป.วิ.อาญา มาตรา ๕ (๑) และไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการแทนผู้เสียหายตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓ (๒) อีกต่อไป

4

คำพิพากษาฎีกาใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับ มาตรา ๕(๑)

ข้อสังเกต ความผิดอาญาแผ่นดิน บุคคลใดจะเป็นผู้กล่าวโทษก็ได้

ฎีกาที่ ๖๕/๒๕๖๕ ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยใช้อาวุธ ตามป.อ. มาตรา ๒๗๙ วรรคสี่ เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ถือเป็นความผิดที่กระทำต่อรัฐมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว บุคคลผู้พบเหตุความผิดมีอำนาจกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้ และพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนดำเนินคดีต่อจำเลยซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กล่าวโทษเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้เสียหายหรือไม่ ตามป.วิ. อาญา มาตรา ๑๒๑ แม้ผู้เสียหายที่ ๒ มิใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่ ๑ และมีใช้ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ ๑ ตามมาตรา ๕ (๑) ก็ไม่เป็นเหตุให้การกล่าวโทษของผู้เสียหายที่ ๒ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน โจทก์มีอำนาจฟ้อง

5

ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วตายลง (มาตรา ๒๙)

เมื่อผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องแล้วตายลง ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาจะดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปก็ได้ (มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง)

ถ้าผู้เสียหายที่ตายนั้นเป็นผู้เยาว์ ผู้วิกลจริต หรือผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้แทนเฉพาะคดีได้ยื่นฟ้องแทนไว้แล้ว ผู้ฟ้องแทนนั้นจะว่าคดีต่อไปก็ได้ (มาตรา ๒๙ วรรคสอง)

6

(ต่อ)

ตามมาตรา ๒๙ เป็นกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเอง และน่าจะรวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายได้เข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการแล้วตายลงด้วย

การเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา ๒๙ นี้ ผู้เสียหายต้องได้ยื่นฟ้องแล้วตายลงเท่านั้น ไม่รวมถึงการแจ้งความร้องทุกข์โดยยังไม่ได้ฟ้องคดีด้วย ดังนั้นการที่ผู้เสียหายเพียงแต่แจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้วถึงแก่ความตายบุคคลตามมาตรา ๒๙ ไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนต่อไปได้
ฎีกาที่ ๕๑๖๒/๒๕๔๗

7

(ต่อ)

ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีแล้วตายตามมาตรา ๒๙ นี้ หมายถึงตัวผู้เสียหายที่แท้จริงเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้มีอำนาจจัดการแทนด้วย ถ้าผู้จัดการแทนถึงแก่ความตาย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของผู้จัดการแทนจะดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา ๒๙ ไม่ได้ ฎีกาที่ ๘๕๓๗/๒๕๕๓

8

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕๓๗/๒๕๕๓ โจทก์เป็นเพียงผู้จัดการแทนผู้เสียหาย มิใช่ผู้เสียหายที่แท้จริงที่ยื่นฟ้องแล้ว ตายลงตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แม้ผู้ร้องจะเป็นผู้สืบสันดานของผู้เสียหายกับโจทก์ ผู้ร้องก็ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ ซึ่งถึงแก่ความตายตามบทบัญญัติดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๕๑, ๕๘๘๔/๒๕๕๐, ๒๓๓๑/๒๕๒๑, ๕๗๘/๒๕๓๕, ๑๑๘๗/๒๕๔๓, ๑๓๐๓/๒๕๕๑ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน

9

(ต่อ)

อย่างไรก็ตาม ถือว่าการฟ้องคดีและการดำเนินคดีของผู้จัดการแทนผู้เสียหายเป็นการกระทำการแทนรัฐด้วยส่วนหนึ่ง ดังนี้ เมื่อมีการสืบพยานหลักฐานไปแล้วศาลก็มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาจากพยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยได้สืบไว้แล้วได้ฎีกาที่ ๘๕๓๗/๒๕๕๓

10

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๕๓๗/๒๕๕๓ นาย ก. สามีชอบด้วยกฎหมายของนาง ล. ผู้ตาย เป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยในข้อหากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้นาง ล. ถึงแก่ความตาย ตาม ป.อ. มาตรา ๒๙๑ นาง ล. จึงเป็นผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงตาย และโจทก์เป็นเพียงผู้จัดการแทนผู้เสียหาย ตาม ป.อ.มาตรา ๓ (๒) และ มาตรา ๕ (๒)

11

(ต่อ)

เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องแล้วตายลงระหว่างการพิจารณาสืบพยานโจทก์ของศาลชั้นต้น การพิจารณาของศาลชั้นต้นก่อนโจทก์ถึงแก่ความตายย่อมไม่เสื่อมเสียไป เพราะความตายของโจทก์ **และถือว่าโจทก์ฟ้องนั้นเป็นการกระทำการแทนรัฐด้วยส่วนหนึ่ง** ดังนั้น การที่ศาลชั้นต้นพิจารณาพิพากษาใหม่จากพยานหลักฐานที่โจทก์จำเลยได้สืบไว้แล้วจึงชอบแล้ว

12

(ต่อ)

แต่ถ้าบุคคลที่ขอเข้ามาดำเนินคดีคนหลัง เป็นบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริงตามมาตรา ๕ ด้วยผู้หนึ่ง ศาลฎีกาถือว่าการเข้ามาโดยอาศัยสิทธิตามมาตรา ๕ จึงอนุญาตให้เข้ามาดำเนินคดีต่อไปได้ ค.ร.ท. ๑๕๙๒/๒๕๕๖

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ท.๑๕๙๒/๒๕๕๖ โจทก์ร่วมที่ ๑ บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของ ท ผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาโดยชอบ

13

(ต่อ)

ด้วยกฎหมายของโจทก์ร่วมที่ ๑ และเป็นมารดาของ ท. ผู้ตายยื่นคำร้องขอเข้าดำเนินคดี ถือว่าผู้ร้องประสงค์ขอใช้สิทธิของตนที่มีอยู่เดิมตั้งแต่แรกในฐานะผู้มีอำนาจจัดการแทน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) เพื่อสืบสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ร่วมที่ ๑ ในชั้นฎีกา ศาลฎีกาอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าดำเนินคดีในฐานะเป็นโจทก์ร่วมที่ ๑ แทนโจทก์ร่วมได้ กับให้รับคำแก้ฎีกาไว้พิจารณา

14

(ต่อ)

ข้อสังเกต ต้องถือว่า ค.ร.ท. ๑๕๙๒/๒๕๕๖ นี้กลับ
แนววินิจฉัยเดิมที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยใน ค.ร.ท.
๑๓๒/๒๕๕๓ ที่ว่าผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ถึงแก่
ความตายระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ กรณี
ไม่ใช่เรื่องผู้เสียหายโดยตรงยื่นฟ้องแล้วตายลงไม่อยู่ใน
บังคับของ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๙ ที่จะมีการเข้ามาดำเนินคดี
ต่างโจทก์ร่วมได้ แม้ผู้ร้องเป็นภริยาของโจทก์ร่วมและอยู่
ในฐานะผู้บุพการีของผู้เสียหายเช่นเดียวกันกับโจทก์ร่วมก็
ตาม

15

(ต่อ)

ก็ไม่มีบทบัญญัติใดของ ป.วิ.อ.ที่ให้สิทธิแก่ผู้ร้องที่จะเข้ามา
สืบสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ร่วมได้ ทั้งไม่อาจนำบทบัญญัติ
แห่ง ป.วิ.พ. มาตรา ๔๒, ๔๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลมให้ยก
คำร้อง

ตามมาตรา ๒๙ นี้ เป็นกรณีผู้เสียหายตายหลังจาก
ฟ้องคดีแล้ว ถ้าผู้เสียหายตายก่อนฟ้องคดี ไม่เข้ากรณี
มาตรา ๒๙ นี้ ทั้งสิทธิในการฟ้องคดีอาญาไม่เป็นมรดกตก
ทอดแก่ทายาท ฎีกาที่ ๑๐๐๙๖/๒๕๕๗, ๓๓๙๕/๒๕๒๕,
๒๒๑๙/๒๕๒๑

16

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๙๖/๒๕๕๗ ป. ถึงแก่
ความตายเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๔ แต่เหตุรับของ
โจรโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๙๗๒๔ และฐานใช้เอกสาร
ปลอมเกิดขึ้นวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๙ ขณะที่ ป. ยัง
มีชีวิตอยู่ ป. จึงเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวและมี
อำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๒)
สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัว ส่วนโจทก์ผู้สืบสันดาน
จะมีสิทธิฟ้องแทน ป. ได้ ต่อเมื่อ ป. ได้ฟ้อง แล้วตาย
ลงตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

17

(ต่อ)

แต่ปรากฏว่าขณะ ป. มีชีวิต ป.ไม่ได้ฟ้องจำเลยที่ ๑
ส่วนที่โจทก์อ้างว่าเมื่อ ป. ถึงแก่ความตาย โฉนดที่ดิน
โฉนดเลขที่ ๑๙๗๒๔ ตกทอดแก่โจทก์ตาม ป.พ.พ.
มาตรา ๑๖๐๐ นั้น เป็นกรณีทรัพย์สินมรดกของ ป. ตก
ทอดแก่ทายาทเป็นสิทธิในทางแพ่งเท่านั้น แม้หาก
โจทก์มีสิทธิได้รับมรดกของ ป. ก็ไม่ทำให้โจทก์มีอำนาจ
ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในทางอาญาดังกล่าว

18

ผู้บุพการีและผู้สืบสันดานที่จะมีอำนาจดำเนินคดีต่าง
ผู้ตาย ตามมาตรา ๒๙ หมายถึง **ผู้บุพการีหรือ
ผู้สืบสันดานตามความเป็นจริง** ดังนี้บุตรที่ไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายของผู้เสียหายก็มีสิทธิดำเนินคดีต่าง
ผู้ตายต่อไปได้ ถ้าบุตรยังเป็นผู้เยาว์ มารดาในฐานะ
ผู้แทนโดยชอบธรรมก็มีสิทธิดำเนินคดีแทนผู้เยาว์ได้
ฎีกาที่ ๕๑๑๙/๒๕๓๐

19

ข้อสังเกต ศาลฎีกาตีความคำว่า ผู้บุพการีและ
ผู้สืบสันดาน ถ้อยตามความเป็นจริงเช่นเดียวกับผู้
บุพการีและผู้สืบสันดานตามมาตรา ๕ (๒) (ฎีกาที่
๑๓๘๔/๒๕๑๖, ๒๖๖๔/๒๕๒๗)

20

สำหรับกรณีสามีหรือภรรยาของผู้เสียหายตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง น่าจะหมายถึงสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายด้วย (เทียบตามนัยฎีกาที่ ๑๐๕๖/๒๕๐๓ ในมาตรา ๕ (๒)) ดังนั้น ตามฎีกานี้ ภรรยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย (มารดาของผู้เยาว์) จึงไม่อาจเข้าดำเนินคดีต่างผู้เสียหายในฐานะภรรยาของผู้เสียหายได้

21

(ต่อ)

แต่ที่เข้ามาในคดีได้ก็เนื่องจากเป็นมารดาผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสียหาย ทั้งนี้อาศัยอำนาจตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๖ ประกอบ ป.วิ.อ มาตรา ๑๕

ผู้ที่มีอำนาจดำเนินคดีต่างผู้ตายตามมาตรา ๒๙ มีเฉพาะบุพการี ผู้สืบสันดาน สามีและภรรยาเท่านั้น ดังนี้ พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายแม้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายก็ไม่มีอำนาจเข้าดำเนินคดีต่างผู้ตาย ฎีกาที่ ๒๒๔๒/๒๕๓๓, คำสั่งคำร้องที่ ท.๒๑๒/๒๕๕๗

22

เปรียบเทียบมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งกับวรรคสอง

วรรคแรก เป็นเรื่องผู้เสียหายที่แท้จริงเป็นผู้ฟ้องคดีเองแล้วตายลง

วรรคสอง เป็นเรื่องผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้แทนเฉพาะคดีเป็นผู้ยื่นฟ้องแทนผู้เสียหายไว้แล้วผู้เสียหายตายลง

23

(ต่อ)

ผู้ฟ้องคดีแทนจะว่าคดีต่อไปก็ได้ เฉพาะกรณีผู้แทนเฉพาะคดีจะดำเนินคดีต่อไปได้ตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง นี้ ต้องเป็นกรณีที่ศาลได้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหายตามมาตรา ๖ ไว้แล้วก่อนผู้เสียหายตาย ถ้าผู้เสียหายตายลงระหว่างไต่สวนคำร้องขอเป็นผู้แทนเฉพาะคดี ผู้นั้นจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ ฎีกาที่ ๓๔๓๒/๒๕๓๖ ๑๖๒๕/๒๕๓๒

24

(ต่อ)

ผู้แทนเฉพาะคดีที่ฟ้องแทนผู้เสียหาย จะมีอำนาจว่าคดีแทนผู้เสียหายที่ตายลงต่อไปได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๙ นั้น หมายถึงกรณีที่ศาลได้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีของผู้เสียหายไว้แล้วก่อนที่ผู้เสียหายตาย หาได้หมายรวมถึงกรณีผู้เสียหายได้ตายไปก่อนที่ศาลจะตั้งผู้แทนเฉพาะคดีด้วยไม่

บทบัญญัติมาตรา ๒๙ นำไปใช้กรณีขอให้ปล่อยเนื่องจากการคุมขังผิดกฎหมายตามมาตรา ๙๐ ด้วย ฎีกาที่ ๓๙๒/๒๕๒๒ และนำไปใช้กับกระบวนการพิจารณาในชั้นร้องขอคืนของกลางได้ด้วย คร.๑๕๙๕/๒๕๒๘

25

ผู้สืบสันดานของจำเลยจะขอรับ มรดกความไม่ได้ เป็นคดีอุทลุม

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๑/๒๔๙๔ (ป) บิดาฟ้องมารดาเป็นจำเลยหาว่าร้องเรียนเท็จแจ้งความเท็จ ระหว่างพิจารณา บิดาตาย บุตรจึงร้องขอรับมรดกความแทนบิดา ดังนี้ ก็นับได้ว่าอยู่ในฐานะเป็นผู้ฟ้องบุพการีของตน ต้องด้วยข้อห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๓๔ (๑๕๖๒ ใหม่)

26

(ต่อ)

แม้ตามมาตรา ๒๙ จะมีได้กำหนดเวลาที่จะขอเข้า
ดำเนินคดีต่างผู้ตายไว้ ก็ให้นำระยะเวลาการรับมรดก
ความในคดีแพ่งซึ่งมีกำหนดเวลา ๑ ปี ตาม ป.วิ.พ.
มาตรา ๔๒ มาใช้บังคับไม่ได้ ฎีกาที่ ๑๓๐๓/๒๕๕๑,
คำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๕๙๕/๒๕๒๘

ผู้ที่ได้รับมรดกความอาจขอให้ศาลจำหน่ายคดีก็
ได้ ฎีกาที่ ๓๖๑๙/๒๕๔๓

27

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๒๙

๑. ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องแล้วตายลง
ในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ผู้จัดการมรดกของ
โจทก์จะมีสิทธิเข้าดำเนินคดีต่างโจทก์ผู้ตายหรือไม่และ
ศาลฎีกาจะดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้หรือไม่

28

คำสั่งคำร้องที่ท. ๒๑๒ / ๒๕๕๗ ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของ โจทก์ แต่มิใช่บุคคลตามบทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๙ ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน ศาลแขวงพ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิเข้าดำเนินคดี ต่างโจทก์ผู้ตายได้ คดีนี้แม้จะเป็นความผิดอาญาอันยอมความ ได้และโจทก์ได้ตายแล้วก็ตาม แต่หาได้มีกฎหมายบัญญัติว่า ในคดีอาญานั้นเมื่อโจทก์ตายแล้วให้คดีระงับไปไม่ เมื่อคดีมาถึง ศาลฎีกาแล้วและโจทก์ตายโดยมีการดำเนินคดีครบถ้วนบริบูรณ์ แล้ว เช่นนี้ศาลฎีกาย่อมดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ต่อไปได้ ให้ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้คู่ความฟังต่อไป

29

โจทก์ร่วม (มาตรา ๓๐,๓๑)

การยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ แบ่งออกเป็น
๓ กรณี

กรณีแรก : ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ มีหลักเกณฑ์ ๓ ประการ
คือ

30

(ต่อ)

๑. คดีที่พนักงานอัยการฟ้องนั้น ต้องเป็นคดีอาญาจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัวก็ตาม

๒. ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องขอร่วมเป็นโจทก์ในระยะเวลาไต่ระหว่างพิจารณาก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดี

31

(ต่อ)

๓. ศาลมีคำสั่งอนุญาต และจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาสำคัญๆ สรุปได้ว่า คดีที่รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย จะนำหลักการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ มาใช้ไม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๓๑๙๕/ ๒๕๕๔, ๖๖๑/๒๕๕๔, ๒๐๙๑/๒๕๖๔)

32

ม.๓๐

ฎีกาที่ ๑๑๕๗/๒๕๖๖ ความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครอง
คนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ ตี เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครอง
ประชาชนผู้หางาน รัฐจึงเป็นผู้เสียหายแต่เพียงผู้เดียวที่จะดำเนินคดีแก่
ผู้กระทำความผิดได้ ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๘ ซึ่งถูกจำเลยกับพวกร่วมกัน
หลอกลวงให้จ่ายเงินโดยไม่อาจหางานให้ทำได้ ไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่จะ
ฟ้องจำเลยให้ต้องรับโทษตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวได้ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๒ (๔)
เช่นนี้ ผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๘ ไม่มีอำนาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงาน
อัยการ ตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๐

33

หากคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องนั้น
มีหลายข้อหา กรณีเช่นนี้ศาลต้องสั่งอนุญาตให้
ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้เฉพาะข้อหาที่บุคคล
นั้นเป็นผู้เสียหายเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่
๑๑๔๑/๒๕๓๑), หากคดีที่พนักงานอัยการเป็น
โจทก์ฟ้องนั้นมีหลายข้อหา

34

(ต่อ)

กรณีเช่นนี้ศาลต้องสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้เฉพาะที่เป็นผู้เสียหายเท่านั้น แต่ถ้าคำร้องไม่ระบุมาด้วยว่าให้เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานใด เช่นนี้ ก็ต้องถือว่าศาลอนุญาตเฉพาะฐานความผิดที่ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้เท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๓๐/๒๕๕๕)

35

(ต่อ)

ผู้เสียหายจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๕๙/๒๕๒๙), คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์นั้นไม่ใช่คำฟ้องทนายความของผู้เสียหายมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำร้องดังกล่าวได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๙/๒๕๐๑),

โดยหลักหากผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย (ไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย) ก็จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการไม่ได้

36

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๖๓-๑๘๖๔/๒๕๖๔ โจทก์ร่วมทั้งสองกับจำเลยที่ ๑ สมครใจวิวิททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน โจทก์ร่วมทั้งสองไม่ใช่ผู้เสียหาย โดยนิตินัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๐ จึงไม่ได้เป็นคู่ความในคดีส่วนอาญาไม่มีสิทธิฎีกาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ขอให้พยายามฆ่าผู้อื่น ลงโทษจำเลยที่ ๒ ขอให้เป็นผู้สนับสนุนพยายามฆ่าผู้อื่น และลงโทษจำเลยทั้งสองข้อหาร่วมกันบุกรุกเคหสถานโดยชุ่มเชื้ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

37

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๓๑/๒๕๖๔ โจทก์ร่วมเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิดโดยเป็นฝ่ายผิดสัญญาที่ตกลงไว้กับจำเลยว่าจะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับ อ. ในที่เกิดเหตุอีก โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยสำหรับความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่นตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) จึงไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการจึงไม่ชอบ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎีกาที่ ๒๕๔๔/๒๕๖๔, ๓๒๒๕/๒๕๖๓, ๑๙๕๗/๒๕๖๓, ๒๖๕๕/๒๕๖๔ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

38

(ต่อ)

แต่สำหรับความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคแรก แม้เด็กหญิงยินยอม ก็มีใช้กรณีเด็กหญิง นั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๗๗ วรรคแรกผู้แทนโดยชอบธรรมตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๑) ย่อมเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ พนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓ (๒) ประกอบ มาตรา ๓๐ ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๔๗/๒๕๕๐) ในกรณีที่ผู้เสียหายนั้นมีใช้ผู้เสียหายโดยนิตินัย

39

(ต่อ)

เช่นนี้ ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายก็ไม่อาจขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๗/๒๕๕๔),

หากการสอบสวนไม่ชอบและเป็นเหตุให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง เช่นนี้ คำร้องขอเข้าร่วมยอมตกลงไปด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๐๐-๒๖๐๒/๒๕๕๐), สำหรับกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ คือ ในระยะไต่ระหว่างพิจารณาก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาคดีนั้น

40

(ต่อ)

แต่ผู้เยาว์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโดยได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๓/๒๕๑๗) ในความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๔ ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ถูกลักไป บุคคลที่เป็นผู้ครอบครองทรัพย์ที่ถูกลักไปก็เป็นผู้เสียหายได้จึงยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๕๕/๒๕๕๐) เป็นต้น

41

(ต่อ)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๖๑/๒๕๕๙ วินิจฉัยว่าแม้ข้อความที่จำเลยแจ้งจะเป็นความเท็จเพราะความจริงโฉนดที่ดินอยู่ที่ ก. และจำเลยนำรายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานที่เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จไปใช้อ้างเพื่อขอให้ออกใบแทนโฉนดที่ดินก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่จำเลยกระทำต่อพันตำรวจโท บ. เจ้าพนักงาน ฐ. และ พ. เจ้าพนักงานที่ดิน

42

(ต่อ)

มิได้กล่าวหาตปึงไปถึง ภ. หรือนำรายงานประจำวันรับ
แจ้งเป็นหลักฐานที่เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จไป
ใช้อ้างต่อ ภ. อันจะถือว่า ภ. ได้รับความเสียหายโดยตรง
จากการกระทำของจำเลย อีกทั้งจำเลยมอบให้มารดานำ
โฉนดที่ดินทั้งสองฉบับไปเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินกับ
ภ. เท่านั้น ซึ่ง ภ. ไม่มีสิทธิที่จะบังคับเอากับโฉนดที่ดิน
ดังกล่าวได้ตามกฎหมาย

43

(ต่อ)

ภ. จึงมิใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานแจ้งให้เจ้า
พนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ
และใช้หรืออ้างเอกสารราชการซึ่งแจ้งให้เจ้าพนักงาน
ผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จ
ดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และไม่มีสิทธิยื่น
คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐

44

(ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ ภ. เข้าร่วมเป็นโจทก์
จึงเป็นการไม่ชอบ เมื่อ ภ. มิใช่คู่ความในคดีจึงไม่มี
สิทธิยื่นอุทธรณ์ขอให้ไม่รอการลงโทษจำคุกให้แก่
จำเลยได้ ดังนี้ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัย
อุทธรณ์ของ ภ. จึงเป็นการไม่ชอบเช่นกัน

45

กรณีที่สอง : พนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๑

โดยหลักตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๑ นี้แบ่งหลักเกณฑ์
ออกเป็น ๓ ประการด้วยกันดังนี้

๑. คดีอาญานั้นต้องมิใช่คดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่ง
ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องไว้แล้ว

๒. พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้าร่วมเป็นโจทก์
ระยะใดก่อนคดีเสร็จเด็ดขาดก็ได้

46

๓. โดยแบ่งได้เป็น ๔ เกณฑ์ย่อย คือ

- (๑) พนักงานอัยการต้องถือฟ้องของผู้เสียหายเป็นหลัก
- (๒) พนักงานอัยการจะไปแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องของผู้เสียหายที่ฟ้องไว้ก่อนไม่ได้
- (๓) ถ้าฟ้องของผู้เสียหายบกพร่องพนักงานอัยการก็ต้องรับผลแห่งความบกพร่องนั้นด้วย
- (๔) เมื่อพนักงานอัยการขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหายแล้วพนักงานอัยการย่อมหมดสิทธิฟ้องคดีนั้นอีก

47

สำหรับเรื่องระยะเวลายื่นคำขอร่วมเป็นโจทก์ของพนักงานอัยการตาม **ป.วิ.อ. มาตรา ๓๑** นั้นก็จะแตกต่างกับกรณีของผู้เสียหายตาม **ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐** เพราะกฎหมายให้ความสำคัญของคดีพนักงานอัยการมากกว่า ดังนั้นพนักงานอัยการจึงขอเข้าร่วมกับผู้เสียหายในระยะใดก็ได้ **ก่อนคดีเสร็จเด็ดขาด** ตรงคำว่า “**ก่อนคดีเสร็จเด็ดขาด**” นี้หมายความว่า คดีอาญาเรื่องนั้น ต้องไม่มีการอุทธรณ์หรือไม่มีการฎีกาอีกต่อไป

48

(ต่อ)

และแตกต่างจาก “คำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด”
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔) ซึ่งหมายถึง
มีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วเท่านั้น ไม่ว่าจะม
อุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ก็ตาม (ฎีกาที่
๓๔๘๘/๒๕๒๙, ๓๑๑๖/๒๕๒๕, ๒๗๕๗/๒๕๔๔,
๘๙๑๐/๒๕๔๙)

49

กรณีที่สาม: อำนาจของพนักงานอัยการ
เมื่อผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๒

หลัก คือ เมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์
ร่วมกัน ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะทำให้คดี
ของพนักงานอัยการเสียหาย โดยกระทำหรือละเว้น
กระทำการใด ๆ ในกระบวนการพิจารณา

50

(ต่อ)

พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่งให้ผู้เสียหาย
กระทำหรือละเว้นกระทำการนั้นๆ ได้ **เหตุผล** ทั้งนี้
เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายเล็งเห็นว่ากรณีอาจ
เป็นไปได้ว่าการขอเข้าร่วมของผู้เสียหายอาจเข้ามาเพื่อ
ก่อกวนพยานในคดีของพนักงานอัยการได้ หรืออาจนำ
พยานไม่ดีเข้ามาสืบซึ่งอาจเสียหายแก่คดีของพนักงาน
อัยการได้

51

ข้อสังเกต กรณีตาม **ป.วิ.อ. มาตรา ๓๒** นี้
เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานอัยการเท่านั้นที่
จะมีสิทธิร้องขอต่อศาล ดังนั้น ผู้เสียหายจะยื่นคำ
ร้องตาม **ป.วิ.อ. มาตรา ๓๒** นี้ **ไม่ได้**

52

กรณีและผู้เสียหายและพนักงานอัยการ ต่างได้ยื่นฟ้องในศาลชั้นต้นเดียวกัน

กรณีตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๓ นี้ มีข้อพิจารณา
สำคัญ คือ เมื่อมีการรวมพิจารณาคดีแล้ว การฟัง
พยานหลักฐานก็ต้องรวมฟังเป็นคดีเดียวกัน จะแยกฟัง
ของโจทก์คนหนึ่งฟังได้ แต่ของอีกคนหนึ่งฟังไม่ได้ เช่นนี้
ไม่ถูกต้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓-๑๓๔/๒๕๙๑
ประชุมใหญ่)

53

(ต่อ)

ข้อสังเกต คือ แม้จะไม่มี การรวมพิจารณาคดีก็ตาม
กรณีเช่นนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นเรื่องฟ้องซ้อนเพราะว่าโจทก์เป็น
คนละคนกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๔๖-๑๖๔๙/๒๕๑๕)
ข้อสำคัญ คือ การรวมพิจารณาพิพากษาตาม ป.วิ.อ.
มาตรา ๓๓ เป็นไปเพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของ
ศาลเท่านั้น มิได้ทำให้คู่ความในคดีเดิมเกิดสิทธิใดเพิ่มเติม
ขึ้นและมิได้ทำให้คู่ความในคดีเดิมเป็นคู่ความในความผิด
ข้อหาอื่นนอกจากที่ตนได้ยื่นฟ้อง

54

(ต่อ)

ส่วนกรณี ป.วิ.อ. มาตรา ๓๔ เป็นหลักที่ว่า “คำสั่ง
ไม่ฟ้องคดี หารัดลสิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีโดยตนเอง
ไม่” ซึ่งหมายความว่า แม้อัยการเรื่องนั้นพนักงาน
อัยการจะสั่งไม่ฟ้องแล้วก็ตาม ผู้เสียหายก็ฟ้องคดี
ด้วยตนเองได้

55

คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๓๐ - ๓๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๗๙/๒๕๖๒ (ข้อสอบเนติฯ ๒/๗๓ ข้อ ๒)

ตามฟ้องโจทก์อ้างว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ถูกลักไปเป็นของ ร.
ผู้เสียหาย ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ส. ยื่นคำร้องอ้างว่าตน
เป็นผู้เสียหายเพราะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลักไป ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์
กับพนักงานอัยการ โดยโจทก์และจำเลยทั้งสองแถลงต่อศาลชั้นต้นว่า ส.
เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกลักไป และไม่คัดค้านที่ ส. จะขอเข้าร่วมเป็นโจทก์

56

(ต่อ)

แม้ค่าแกลงของโจทก์และจำเลยทั้งสองจะเป็นประโยชน์แก่ ส. แต่ค่าแกลงของโจทก์เกี่ยวกับตัวผู้เสียหายแตกต่างไปจากฟ้อง โดยโจทก์ไม่ได้อ้างว่ามีเหตุผลอย่างไรที่แกลงแตกต่างไปเช่นนั้น ดังนี้ กรณียังไม่อาจรับฟังว่า ส. เป็นผู้เสียหาย ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๐

57

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๖๓/๒๕๖๐

จำเลยทำร้ายผู้ตายจนถึงแก่ความตาย และได้วางเงินต่อศาลเพื่อบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำความผิดของจำเลยให้แก่ผู้ตายและญาติของผู้ตาย คดีนี้ผู้ตายเป็นคนโสด บิดาเสียชีวิตและมารดาเป็นบุคคลสาบสูญ แต่ไม่ปรากฏทางทะเบียนว่าเสียชีวิตหรือไม่ มารดาผู้ตายจึงยังเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกผู้ร้องอยู่ในฐานะพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตาย เป็นทายาทลำดับถัดลงมา ไม่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย แต่ผู้ร้องมิได้ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมตาม ป.วิ.อ. ม.๓๐ หรือยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม ป.วิ.อ. ม.๔๔/๑ ทั้งเงินที่จำเลยวางต่อศาลก็ไม่ใช่มรดกของผู้ตาย จึงไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ร้องมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ.ม.๕ หรือมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนตาม ม.๔๔/๑ หรือเป็นทายาทของผู้ตายหรือไม่ เมื่อผู้ร้องเป็นพี่ร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินที่จำเลยวางต่อศาลขั้นต้นได้

58

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๙๐๕/๒๕๖๑ (ประชุมใหญ่)

โจทก์ไปร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยขอหาฉ้อโกง ก่อนวันที่จำเลยโอนที่ดินให้แก่ บุตรทั้งสองของจำเลย การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนของโจทก์ย่อมนำไปสู่การยื่นฟ้อง คดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งรวมถึงการเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่โจทก์ต้องสูญเสียไป เนื่องจากการกระทำความผิดแทนโจทก์ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๓ อีกทั้งเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี โจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ พนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ หรือไม่ก็ได้ ดังนั้น โดยการร้องทุกข์ของโจทก์ ไม่ว่าจะต่อมา โจทก์จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์หรือไม่ ก็มีผลเป็นการเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่ โจทก์สูญเสียไปจากการกระทำความผิดคืนโดยพนักงานอัยการดำเนินการแทนแล้ว โจทก์ ไม่จำเป็นต้องทวงถามหรือฟ้องคดีแพ่งเพื่อบังคับชำระหนี้อีก

59

(ต่อ)

การร้องทุกข์ของโจทก์จึงเป็นกรณีที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้อง ทางศาลให้จำเลยชำระหนี้แล้ว เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตยกเงิน โจทก์ และโจทก์ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่ จำเลยแล้ว จำเลยจึงรู้แล้วว่าโจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระ หนี้ การที่หลังจากนั้นจำเลยโอนที่ดินให้แก่บุตรทั้งสองของจำเลยจึง เป็นไปเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ การกระทำของจำเลยจึงเป็น ความผิดตามฟ้อง

60

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๑/๒๕๖๓ (ข้อสอบเนติฯ ๒/๗๓ ข้อ ๑)

โจทก์ร่วมเป็นนายของผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้เยาว์ มิใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ ๒ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๕ (๑) แม้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ร่วมจดทะเบียนรับผู้เสียหายที่ ๒ เป็นบุตรบุญธรรมก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ร่วมมิได้จดทะเบียนรับผู้เสียหายที่ ๒ เป็นบุตรบุญธรรม การรับบุตรบุญธรรมของโจทก์ร่วมยังไม่สมบูรณ์และไม่มีผลตามกฎหมาย

61

(ต่อ)

โจทก์ร่วมจึงไม่ใช่ผู้รับบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ตาม ป.พ. มาตรา ๑๕๙๘/๒๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๗ และไม่ใชผู้แทนโดยชอบธรรมตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕(๑) ไม่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่ ๒ และไม่มีสิทธิขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการในความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๓๐ ทั้งไม่มีสิทธิฎีกาในความผิดฐานดังกล่าว

62

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๖๓๒/๒๕๖๒

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ มาตรา ๔, ๕๔, ๕๕, ๗๒ ตี พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งเป็นความผิดทางอาญา แม้คำขอท้ายฟ้องของโจทก์จะขอให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของจำเลยออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตป่าตามฟ้องมาด้วยก็ตาม แต่ก็เป็นกรขอให้ศาลสั่งเมื่อมีคำพิพากษาชี้ขาดว่า บุคคลใดกระทำความผิดอันถือได้ว่าเป็นคำขออุปกรรม คดีนี้จึงเป็นคดีความอาญา ซึ่งวิธีพิจารณาคดีจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งหากมีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดวิธีพิจารณาคดีไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ไม่นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

63

(ต่อ)

สำหรับเรื่องการขอเข้าร่วมเป็นคู่ความในคดีอาญานั้นมีได้เฉพาะดังที่บัญญัติไว้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เสียหายขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการและกรณีพนักงานอัยการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายในคดีที่มีโทษความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น นอกเหนือจากสองกรณีดังกล่าวแล้ว การขอเข้าเป็นคู่ความในคดีไม่อาจจะมีได้ ทั้งการอาศัยอำนาจตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๗ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ มาอนุโลมบังคับใช้ตามที่ผู้ร้องฎีกาก็ไม่ได้ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติกรณีเข้าเป็นคู่ความในคดีนี้ไว้โดยเฉพาะตามมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แล้ว

64

(ต่อ)

ประกอบกับการเป็นคู่ความในคดีอาญาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๑๕) มีเพียงสองฝ่าย คือโจทก์ฝ่ายหนึ่งและจำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่มีคู่ความฝ่ายที่สาม ดังนั้น แม้ผู้ร้องอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในผลแห่งคดีและมีสิทธิไต่เบี่ยเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากจำเลย ผู้ร้องก็ไม่อาจยื่นคำร้องสอดเข้ามาในคดีเพื่อเป็นคู่ความฝ่ายที่สามได้

65

ประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ เกี่ยวกับมาตรา ๓๐ - ๓๓

๑. ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ หากศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลาขึ้นฎีกา จะมีผลไปถึงโจทก์ร่วมด้วยหรือไม่

66

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๙๘ / ๒๕๕๔ แม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๑๔) ให้ความหมายของคำว่าโจทก์ว่า หมายความว่า ความถึงพนักงานอัยการ หรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาลหรือทั้งคู่ ในเมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน และโจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ก็ตาม แต่สิทธิในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ เพื่อใช้สิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๖ นั้นเป็นสิทธิเฉพาะตัวของคู่ความแต่ละคน

67

(ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกาจนถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของโจทก์เท่านั้น ไม่มีผลถึงโจทก์ร่วมแต่อย่างใด การที่โจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงเป็นการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกาเมื่อสิ้นระยะเวลาฎีกาสำหรับโจทก์ร่วมแล้ว ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้เฉพาะเมื่อมีเหตุสุดวิสัยซึ่งเหตุสุดวิสัยตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ นั้น หมายถึงเหตุที่ทำให้ศาลไม่สามารถมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาหรือคู่ความไม่สามารถมีคำขอเช่นนั้นขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติการณ์นอกเหนือที่จะกระทำได้ก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ กรณีจึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัยที่จะอนุญาตให้โจทก์ร่วมขยายระยะเวลายื่นฎีกาได้

68

๒. พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยข้อหากระทำโดย
ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ฎริยา
ไม่จดทะเบียนสมรสของผู้ตายจะยื่นคำร้องขอเข้าร่วม
เป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้หรือไม่

69

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๘๑ / ๒๕๕๗ ว. ไม่ได้จดทะเบียน
สมรสกับ ส. ผู้ตาย ไม่ถือว่าเป็นสามีฎริยากันโดยชอบด้วย
กฎหมาย ว. จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๒) ไม่มี
สิทธิเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการตามมาตรา ๓๐ คำสั่ง
ศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้ ว. เข้าเป็นโจทก์ร่วมที่ ๓ จึงไม่ชอบ

70

๓. ผู้เสียหายยื่น คำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับ
พนักงานอัยการศาลมีคำสั่งอนุญาต

(ก) โจทก์ร่วมมีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้องของ
พนักงานอัยการหรืออุทธรณ์คำพิพากษาได้หรือไม่

(ข) ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจำเลยยื่น
อุทธรณ์ศาลชั้นต้นจะต้องส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่โจทก์
ร่วมหรือไม่และในวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ศาล
ชั้นต้นจะต้องแจ้งวันนัดให้โจทก์ร่วมทราบด้วยหรือไม่

71

(ก) กรณีขอแก้และเพิ่มเติมฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๗๐ / ๒๕๒๒ โจทก์ร่วมฎีกา
ในข้อขอเพิ่มเติมฟ้องและขอให้ลงโทษจำเลยหนักขึ้นอีก
ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าที่โจทก์ร่วมเข้ามาใช้สิทธิเป็น
โจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินคดีกับจำเลย
ในคดีนี้ก็โดยอาศัยสิทธิตามคำฟ้องของพนักงาน
อัยการที่ฟ้องอยู่เดิมไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองไม่อนุญาตให้
โจทก์ร่วมเพิ่มเติมฟ้องของพนักงานอัยการนั้นชอบแล้ว

72

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๓๓/๒๕๒๕ โจทก์ร่วม
เข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลยโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของ
พนักงานอัยการ จึงไม่มีอำนาจขอแก้และเพิ่มเติมฟ้อง
ให้นอกเหนือไปจากฟ้องของพนักงานอัยการ หากศาล
ชั้นต้นนัดไต่สวนมูลฟ้องส่วนที่โจทก์ร่วมขอแก้และ
เพิ่มเติมฟ้องไว้ก็มีอำนาจสั่งงดเสียได้

73

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๐๑๙/๒๕๓๗ โจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดี
แก่จำเลยทั้งสองโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการ เมื่อ
คำฟ้องของพนักงานอัยการไม่มีคำขอให้ริบของกลาง โจทก์ร่วมจึง
ไม่มีอำนาจขอแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องให้นอกเหนือไปจากฟ้องของ
พนักงานอัยการ การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ร่วมแก้หรือ
เพิ่มเติมฟ้องนี้และศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ริบของกลางจึงไม่ชอบ
แม้ปัญหาดังกล่าวนี้จำเลยจะไม่ได้ฎีกาแต่เป็นข้อกฎหมายที่
เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้

74

กรณีอุทธรณ์คำพิพากษา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๘๑/๒๕๔๒ โจทก์ร่วมเป็นผู้เสียหายและได้เข้าเป็นคู่ความในคดีนี้แล้ว คดีนี้พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๘ ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี เมื่อมิใช่เป็นคดีที่ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ทวิ ดังนี้ หากโจทก์ร่วมยังไม่พอใจคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์ร่วมย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ได้ ไม่มีบทกฎหมายให้สิทธิอุทธรณ์เฉพาะพนักงานอัยการโจทก์

75

(ข) กรณีการส่งสำเนาอุทธรณ์และการแจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๘/๒๕๔๙ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้สหกรณ์การเกษตร ข. ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโจทก์ แต่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์นั้น เมื่อศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยแล้ว หาได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้แก่โจทก์ร่วมด้วยไม่ และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยลดโทษให้แก่จำเลยกึ่งหนึ่ง ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาพิพากษาคดีไปโดยมิได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วมเพื่อแก้อุทธรณ์ด้วยนั้นจึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๐

76

(ต่อ)

ในการอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้คู่ความฟังศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ให้แก่โจทก์ร่วมทราบด้วย จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๒ ประกอบด้วยมาตรา ๒๑๕ ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้ปฏิบัติเสียให้ถูกต้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสองประกอบด้วย มาตรา ๒๒๕

77

**ตัวอย่างข้อสอบอัยการผู้ช่วยครั้งล่าสุด พ.ศ. ๒๕๖๔ (สนามเล็ก)
ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องโจทก์ร่วม ข้อ ๓**

นายเอแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนว่านายบีและนายซีได้ร่วมกันเอาสำเนาเอกสารของนายเอไปเป็นหลักฐานในการยื่นขอทำบัตรเครดิต และร่วมกันนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้ชำระค่าสินค้า โดยปลอมลายมือชื่อของนายเอลงในเอกสารโดยที่นายเอไม่ทราบและไม่ยินยอม พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วส่งสำนวนให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นฟ้องนายบีในความผิดฐานปลอมเอกสาร ใช้เอกสารปลอม และใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบในประการที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน และมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซีทุกข้อหา

78

(ต่อ)

เมื่อนายเอทราบว่างานพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซี จึงได้
ว่าจ้างทนายความยื่นฟ้องนายบีและนายซีในความผิดฐานเดียวกัน
ต่อศาลเดียวกันกับที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องนายบี ระหว่างการ
พิจารณาคดี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งรวมพิจารณาคดีทั้งสองเรื่องเป็นคดี
เดียวกันโดยที่มีได้มีผู้ใดร้องขอ ต่อมาศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษ
จำคุกนายบี ในความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม
มีกำหนด ๒ ปี และใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ จำนวน ๓
กรรม กรรมละ ๒ ปี รวมจำคุกนายบี มีกำหนด ๘ ปี ส่วนนายซีศาล
ชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า
พยานหลักฐานที่นำสืบต่อศาลชั้นต้นเพียงพอที่จะรับฟังลงโทษนายซีได้

79

(ต่อ)

ให้วินิจฉัยว่า

- (ก) คำฟ้องของนายเอชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- (ข) คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกันชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่
- (ค) พนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นใน
ส่วนที่พิพากษายกฟ้องนายซีได้หรือไม่

80

ร่งคำตอบ

(ก) การที่นายบีและนายซีได้นำสำเนาเอกสารของนายเอไปเป็นหลักฐานในการยื่นขอทำบัตรเครดิตและนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายเอแล้ว นายเอจึงเป็นผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๔) และมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลตามมาตรา ๒๘ (๒) ดังนั้น นายเอจึงมีอำนาจฟ้องนายบีและนายซีต่อศาลได้ แม้พนักงานอัยการจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องนายซี ก็หาตัดสิทธินายเอผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องนายซีต่อศาลโดยตนเองไม่ตามมาตรา ๓๔

81

(ต่อ)

นอกจากนี้ เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องนายบียังไม่มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง สิทธิของนายเอที่จะนำคดีอาญามาฟ้องนายบีจึงยังไม่ระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๔) และเนื่องจากโจทก์ในคดีทั้งสองเรื่องมิได้เป็นบุคคลเดียวกัน คดีที่นายเอฟ้องนายบีจึงไม่เป็นฟ้องซ้อนตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๗๓ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ดังนั้น คำฟ้องของนายเอจึงชอบด้วยกฎหมาย

82

(ต่อ)

(ข) คดีอาญาเรื่องเดียวกันซึ่งทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างได้ยื่นฟ้องในศาลชั้นต้นศาลเดียวกันหรือต่างศาลกัน เมื่อศาลเห็นชอบโดยผลการ ศาลซึ่งเป็นศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีทั้งสองเรื่องดังกล่าวยอมมีอำนาจสั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกันได้ก่อนที่จะมีคำพิพากษา แม้พนักงานอัยการและนายเอซึ่งเป็นโจทก์จะมีได้ยื่นคำร้องขอตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๓ ดังนั้น การที่ศาลมีคำสั่งรวมพิจารณาคดีทั้งสองเรื่องเป็นคดีเดียวกัน จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว

83

(ต่อ)

(ค) ในการอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นนั้น ผู้อุทธรณ์จะยื่นอุทธรณ์ได้เฉพาะคดีที่ตนเองเป็นโจทก์ยื่นฟ้องเท่านั้น เมื่อปรากฏว่าพนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายซีต่อศาล พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลชั้นต้นในส่วนที่พิพากษายกฟ้องนายซี

84

ถอนฟ้อง (มาตรา ๓๕, ๓๖)

คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว จะต้องยื่นก่อน ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ถ้ายื่นภายหลัง จำเลยให้การแล้ว ศาลจะต้องสอบถามจำเลยก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่ ถ้าจำเลยคัดค้าน ศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้อง

คดีความผิดต่อส่วนตัวจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้านให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้อง (มาตรา ๓๕)

85

ผลของการถอนฟ้อง (มาตรา ๓๖)

คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้วจะนำมาฟ้องอีกไม่ได้

ข้อยกเว้น

(๑) คดีอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งพนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้องไป ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

86

(ต่อ)

(๒) คดีอาญาซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวซึ่งพนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้องไปโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เสียหาย ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายจะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

(๓) คดีอาญาที่ไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องแล้วถอนฟ้อง ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวจะถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีถึงที่สุดแต่ถ้าเป็นความผิดอาญาแผ่นดินจะต้องขอถอนฟ้องก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา

87

การขอถอนฟ้อง

โดยปกติโจทก์เป็นผู้มีสิทธิขอถอนฟ้อง ถ้าเป็นโจทก์ร่วม ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการที่โจทก์ร่วมขอถอนคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วม มีผลเท่ากับเป็นการถอนฟ้อง (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๘๙๒/๒๕๑๔, ๓๒๔๑/๒๕๔๔)

88

(ต่อ)

แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ได้เข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วย
ผู้เสียหายจะขอถอนฟ้องไม่ได้ ศาลฎีกาตีความว่า
คำร้องขอถอนฟ้องนั้นเท่ากับเป็นการถอนคำร้อง
ทุกขนั้นเอง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องก็ระงับเช่นกัน
ฎีกาที่ ๑๒๔๑/๒๕๒๖

89

(ต่อ)

โจทก์มีสิทธิแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาต่อศาลได้
และศาลชั้นต้นมีอำนาจรับคำแถลงดังกล่าวไว้พิจารณาได้
ฎีกาที่ ๓๑๙๖/๒๕๔๙ (ประชุมใหญ่)

90

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๕๔/๒๕๖๐

ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง มิได้บัญญัติให้การถอนฟ้องคดีอาญาต้องทำคำร้องขอเป็นหนังสือมายื่นต่อศาลแต่เพียงวิธีเดียว แต่ให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดให้ถอนฟ้องด้วยวิธีใดแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร การที่โจทก์ได้แสดงเจตนาขอถอนฟ้องไว้เป็นหนังสือโดยศาลชั้นต้นไม่ได้สั่งให้โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องอีกและมีการบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น จึงเป็นดุลพินิจที่ชอบด้วยมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

91

(ต่อ)

การถอนฟ้องคดีอาญาคดีนี้ แม้จะเป็นผลประการหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากข้อตกลงหรือการทำกันนาคดีแพ่งก็ตาม ก็หาได้ถือเป็นทำกันนาคดีอาญาคดีนี้ไม่ เมื่อเป็นการถอนฟ้องก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จำเลยไม่คัดค้านการถอนฟ้อง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องกับจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๐)

92

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๑๙๖/๒๕๔๙

ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ มิได้บัญญัติถึงวิธีถอนฟ้องว่าจะต้องทำเป็นคำร้องแต่วิธีเดียวเท่านั้น หากคู่ความมาอยู่ต่อหน้าศาลและแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจา ย่อมไม่ห้ามศาลที่จะยอมรับคำแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาที่ได้กระทำในศาล โดยจัดข้อความขอถอนฟ้องนั้นลงไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาหรืออาจจะกำหนดให้โจทก์ถอนฟ้องโดยทำเป็นคำร้องขอถอนฟ้องก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร การที่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดขอนแก่นได้นัดคู่ความให้มาศาลเพื่อเจรจากันในห้องพักของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ถือได้ว่าคู่ความมาศาลและขอให้ศาลนั่งพิจารณาไต่ถามข้อพิพาท แม้จะได้กระทำในห้องพักของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลมิใช่ในห้องพิจารณาคดีแต่ก็เพื่อความสะดวกแก่คู่ความจะได้เจรจาทกลงกัน ถือว่าศาลได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลโดยชอบแล้ว เมื่อคู่ความอยู่ต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีของศาลและโจทก์แถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาในศาลนั่นเองศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจที่จะรับคำแถลงขอถอนฟ้องด้วยวาจาได้

93

คดีอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องศาลชั้นต้นยกฟ้องศาลอุทธรณ์พิพากษายืน คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา ศาลยังไม่ประทับฟ้องโจทก์ขอถอนฟ้องพอแปลได้ว่าโจทก์ประสงค์ขอถอนฎีกา (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๖๓๒๐/๒๕๓๑)

94

กำหนดเวลาขอถอนฟ้อง

โจทก์มีสิทธิถอนฟ้องได้จนถึงเวลาใดนั้น ต้องดูประเภทคดีอาญาเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ามิใช่คดีความผิดต่อส่วนตัว โจทก์ขอถอนฟ้องได้ก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ส่วนคดีความผิดต่อส่วนตัวมีสิทธิถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีถึงที่สุด

95

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๒๒/๒๕๕๘ ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว โจทก์จึงไม่อาจถอนฟ้องหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคแรก สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์จึงไม่ระงับไปตามมาตรา ๓๙ (๒)

96

(ต่อ)

ดังนั้น ในคดีที่ไม่ใช่คดีความผิดต่อส่วนตัว โจทก์จะ
ขอถอนฟ้องหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาแล้วไม่ได้
แต่อาจถือว่าคำร้องขอถอนฟ้องเป็นการขอถอน
ฟ้องอุทธรณ์หรือฎีกานั้นเอง (กรณีที่โจทก์เป็นผู้
อุทธรณ์หรือฎีกา) คำสั่งศาลฎีกาที่ ๗๕๑/๒๕๓๗,
๘๘๓๒/๒๕๔๗

97

(ต่อ)

ในคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัว ถ้าศาลฎีกายกคำ
พิพากษาศาลล่างแล้วให้ศาลชั้นต้น พิจารณา
พิพากษาใหม่ คดีย่อมกลับมาสู่การพิจารณา
ของศาลชั้นต้นอีก โจทก์จึงขอถอนฟ้องได้
คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๒๗๘/๒๕๒๕ (ข้อสอบ
ผู้ช่วยผู้พิพากษา ๒๔ มิ.ย. ๒๕๓๒)

98

ความผิดต่อส่วนตัว (ความผิดยอมความได้)
โจทก์ขอถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุด (ฎีกาที่
๑๘๐๘/๒๕๓๓, ๑๐๖๐/๒๔๙๙, ๒๒๒๔-๒๒๒๕/๒๕๔๗)
เมื่อศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว คดี
ยอมถึงที่สุด แต่ถ้าศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา
โดยไม่แจ้งการอ่านแก่โจทก์ จำเลยเป็นการไม่ชอบ ศาล
ชั้นต้นก็ชอบที่จะเพิกถอนการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา
ได้ มีผลทำให้คดียังไม่ถึงที่สุด โจทก์ขอถอนฟ้องได้
(คำสั่งที่ ๕๐๑๓/๒๕๕๑)

99

(ต่อ)

แม้ตามคำฟ้องโจทก์เป็นการขอให้ลงโทษ
ในความผิดอันยอมความไม่ได้ แต่เมื่อศาลชั้นต้น
หรือศาลอุทธรณ์ฟังว่าการกระทำของจำเลย
ในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดอันยอมความ
ได้ โจทก์ก็ขอถอนฟ้องก่อนคดีถึงที่สุดได้ (ฎีกาที่
๖๗๙๓/๒๕๕๗, ๒๒๕๗/๒๕๔๐)

100

คดีถึงที่สุด ถ้าไม่มีอุทธรณ์หรือฎีกา ถือว่าคดีถึงที่สุดนับแต่ระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้สิ้นสุดลง (ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๗ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕) แม้ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงก็อาจอุทธรณ์หรือฎีกาปัญหาข้อกฎหมายหรืออาจมีการอนุญาตหรือรับรองให้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ คดีจึงถึงที่สุดเมื่อครบกำหนดเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาเช่นกัน

101

(ต่อ)

ไม่ใช่ นับแต่วันที่อ่านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ โจทก์จึงถอนฟ้องในคดีความผิดต่อส่วนตัวในระหว่างระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาได้กรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งคำร้องขอถอนฟ้องได้ แต่เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็มีอำนาจสั่งได้ ฎีกาที่ ๕๖๘/๒๕๒๘ (ประชุมใหญ่)

102

(ต่อ)

ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาฎีกา แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ก็เป็นการถอนฟ้องก่อนที่คดีจะถึงที่สุดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคสองแล้ว เมื่อจำเลยไม่คัดค้าน ศาลชั้นต้นชอบที่จะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้

103

(ต่อ)

เมื่อปรากฏว่าคดีได้ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้ว ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจสั่งคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์ได้โดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นสั่ง

เมื่อศาลฎีกาอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒) อันมีผลให้คำพิพากษาของศาลล่างระงับไปด้วยในตัว ให้จำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความของศาลฎีกา

104

ฎีกาที่ ๗๓๘๘/๒๕๖๒ คดีความผิดอันยอมความได้ โจทก์อาจ
ถอนฟ้องได้ก่อนคดีถึงที่สุดตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๕ วรรคสอง
โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๒ ก่อนอ่านคำพิพากษา
ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถือว่าคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์
ภาค 1 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ส่งคำร้องของโจทก์ให้ศาลอุทธรณ์
ภาค 1 พิจารณาสั่ง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง
เสียเองเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ

105

(ต่อ)

ถ้าศาลชั้นต้นไม่รับฎีกา ผู้ฎีกาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว
ดังนี้แม้จะล่วงเลยระยะเวลาฎีกาแล้วก็ตาม ก็ถือว่าคดี
ยังไม่ถึงที่สุด (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๓๕/๒๕๖๒,
๙๗๓/๒๕๖๕, ๘๕/๒๕๓๖)

106

ข้อสังเกต การที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว เพราะจำเลยหลบหนีคดียังไม่ถึงที่สุดโจทก์จึงขอถอนฟ้องได้

คดีความผิดต่อส่วนตัวที่อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา โจทก์ยื่นคำร้องว่าไม่ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป ขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี พอแปลความได้ว่าโจทก์ประสงค์ขอถอนฟ้อง ศาลสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องได้ (ฎีกาที่ ๑๔๒/๒๕๓๔)

107

(ต่อ)

กรณีที่ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้อง (ความผิดต่อส่วนตัว) ขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องก็ระงับลงตามมาตรา ๓๙ (๒) เมื่อศาลสูงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ย่อมมีผลทำให้คำพิพากษาของศาลล่างระงับไปในตัว ศาลสูงจึงไม่ต้องพิพากษายกคำพิพากษาของศาลล่างอีก (ฎีกาที่ ๔๓๘/๒๕๐๕ (ประชุมใหญ่), คำสั่งคำร้องของศาลฎีกาที่ ๑๒๖๔/๒๕๒๓, คำสั่งศาลฎีกาที่ ๒๒๒๔-๒๒๒๕/๒๕๔๗ ข้างต้น)

108

การพิจารณาคำร้องขอถอนฟ้อง

การอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล แต่ถ้าจำเลยยื่นคำให้การแล้วและคัดค้านการถอนฟ้องดังนี้ ศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้องจะใช้ดุลพินิจให้ถอนฟ้องไม่ได้ (ฎีกาที่ ๖๙๘/๒๕๘๑)

109

ผลของการถอนฟ้อง (มาตรา ๓๖)

คดีอาญาที่ถอนฟ้องไปจากศาลแล้วจะนำมาฟ้องอีกไม่ได้ แม้ยังไม่ได้ไต่สวนมูลฟ้องก็ตาม (ฎีกาที่ ๒๙๒๗/๒๕๒๙)

110

(ต่อ)

การถอนฟ้องอันมีผลทำให้ฟ้องใหม่ไม่ได้ตาม
มาตรา ๓๖ นี้ หมายถึงการถอนฟ้องโดยเด็ดขาด
การขอถอนฟ้องเพื่อร่วมเป็นโจทก์กับสำนวนของ
พนักงานอัยการ หากใช้การถอนฟ้องเด็ดขาดไม่ สิทธิการ
นำคดีอาญามาฟ้องไม่ระงับไปตามมาตรา ๓๙ (๒)
พนักงานอัยการยังมีอำนาจฟ้องไม่ต้องห้าม
ตามมาตรา ๓๖ (ฎีกาที่ ๑๒๔๕/๒๕๑๕, ๗๐๗/๒๕๑๖)

111

(ต่อ)

ข้อสังเกต ทั้งสองฎีกาข้างต้น โจทก์ขอถอนฟ้อง
โดยระบุในคำร้องว่าขอถอนฟ้องเพื่อขอเข้าเป็นโจทก์
ร่วมกับพนักงานอัยการ กรณีจึงเห็นเจตนาของโจทก์โดย
ชัดแจ้งว่ายังประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลยอยู่ อย่างไรก็ตาม
แม้คำร้องจะไม่ระบุชัดแจ้งเช่นนั้น แต่ถ้า
ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้เสียหายได้ขอเข้าเป็นโจทก์
ร่วมกับพนักงานอัยการก่อนถอนฟ้อง หรือในวัน
เดียวกับที่ถอนฟ้องถือว่ามีใช้การถอนฟ้องโดยเด็ดขาด
(ฎีกาที่ ๙๔๕๔/๒๕๕๓, ๒๖๘๓/๒๕๒๒)

112

ฎีกาที่ ๑๒๒๒/๒๕๖๕ คำร้องขอถอนฟ้องคดีก่อนระบุว่า "โจทก์กับพวกรวม ๑๗ คน ขอถอนฟ้องคดีก่อนซึ่งมีวงแชร์ถึง ๒๓ วง เพื่อดำเนินการให้โจทก์แต่ละคนฟ้อง จำเลยทั้งสี่กับพวกรวม ๑๓ คน เป็นคดีใหม่คนละสำนวนแยกจากกันเพื่อความสะดวกในการพิจารณาพิพากษาเนื่องจากในส่วนของโจทก์ แต่ละรายมีรายละเอียดและข้อเท็จจริงจำนวนมาก" แสดงว่าโจทก์ยังตั้งใจที่จะดำเนินคดี แก่จำเลยทั้งสี่อยู่อีก ทั้งหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีแล้วเพียง ๑๙ วัน โจทก์ได้ยื่นคำฟ้องใหม่เป็นคดีนี้ในมูลความผิดเฉพาะในส่วนของโจทก์ที่เป็นสมาชิกวงแชร์เท่านั้นแสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์ว่าโจทก์ประสงค์จะถอนฟ้องเพื่อฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีใหม่โดยลำพังแยกจากสมาชิกวงแชร์คนอื่น มิใช่การถอนฟ้องเด็ดขาดตามป.วิ.อาญา มาตรา ๓๖

113

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๘๑/๒๕๖๓ ในการฟ้องคดีเดิมของโจทก์มีการดำเนินการและมอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยคณะกรรมการชุดที่มีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการที่อาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ครบองค์ประชุมชอบด้วยกฎหมายแล้ว ในระหว่างที่ยังไม่มีการไต่สวนมูลฟ้อง ทนายโจทก์จึงยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีเดิมโดยอ้างว่าจะขอฟ้องเป็นคดีใหม่ ทั้งปรากฏว่าในวันรุ่งขึ้นหลังจากศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องคดีดังกล่าวแล้ว โจทก์ได้มายื่นคำฟ้องใหม่เป็นคดีนี้ในมูลคดีอาญาความผิดเดียวกันกับคดีก่อนและขอให้ลงโทษจำเลยในบทมาตราเดียวกันทันที อันแสดงให้เห็นว่าเหตุที่โจทก์ถอนฟ้องคดีก่อนเนื่องจากเห็นว่าโจทก์ดำเนินการและมอบอำนาจให้ฟ้องคดีโดยคณะกรรมการชุดที่มีการประชุมสมาชิกเพื่อเลือกคณะกรรมการที่อาจไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย จึงประสงค์จะถอนฟ้องแล้วยื่นฟ้องใหม่ให้ถูกต้อง การถอนฟ้องคดีก่อนจึงมิใช่การถอนฟ้องเด็ดขาดตามความหมายใน ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้

114

(ต่อ)

การขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
ภายหลังถอนฟ้องแล้วก็ต้องดำเนินการในเวลาอัน
ควรด้วย เรื่องนี้ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็น
โจทก์กับพนักงานอัยการวันเดียวกับที่ขอถอนฟ้อง
แสดงว่าผู้เสียหายถอนฟ้องโดยมีเจตนาเพื่อเข้าเป็น
โจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ

115

(ต่อ)

ขณะถอนฟ้องยังตั้งใจดำเนินคดีแก่จำเลยอยู่ แต่
ถ้าข้อเท็จจริงเปลี่ยนเป็นว่าผู้เสียหายเพิกถอนคำร้อง
ขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการภายหลัง
ถอนฟ้องแล้ว เป็นเวลากว่า ๑๐ เดือน แสดงว่า
ผู้เสียหายมีเจตนาขอถอนฟ้องโดยเด็ดขาด
(ฎีกาที่ ๑๗๖๕/๒๕๓๙)

116

(ต่อ)

ในกรณีฟ้องผิดศาลแล้วขอถอนฟ้องเพื่อไปฟ้อง
ยังศาลที่มีอำนาจมิใช่เป็นการถอนฟ้องเด็ดขาดตาม
ความหมายของมาตรา ๓๖ ฟ้องใหม่ได้
(ฎีกาที่ ๒๐๓/๒๕๓๑)

โจทก์ขอถอนฟ้อง โดยอ้างว่าขอถอนฟ้องเป็น
การชั่วคราวเพื่อสอบถามไปยังกรมกองทหารว่า
จำเลยเป็นทหารประจำการหรือไม่ถือว่าเป็นการถอน
ฟ้องเด็ดขาดตามมาตรา ๓๖ แล้ว (ฎีกาที่
๗๓๗/๒๕๔๐)

117

(ต่อ)

หรือถอนฟ้องเพื่อรอฟังผลคดีแพ่ง เป็นการถอนฟ้อง
เด็ดขาดแล้ว ฟ้องใหม่ไม่ได้ (ฎีกาที่ ๔๔๐/๒๕๔๗)

หรือขอถอนฟ้องโดยอ้างเหตุว่าบกพร่อง
ขอถอนฟ้องเพื่อจะนำไปดำเนินคดีใหม่ ก็ถือว่าเป็น
การถอนฟ้องตามมาตรา ๓๖ แล้ว โจทก์นำมาฟ้อง
ใหม่ไม่ได้ (ฎีกาที่ ๙๒๔/๒๕๓๐)

118

(ต่อ)

การที่ผู้เสียหายขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ ถือเสมือนว่าโจทก์ร่วมฟ้องคดีเอง ดังนั้นการที่โจทก์ร่วมขอถอนตัวจากการเป็นโจทก์ร่วมจึงมีผลเท่ากับเป็นการขอถอนฟ้องในส่วนของโจทก์ร่วมนั่นเอง โจทก์ร่วมจะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมในคดีนั้นในภายหลังอีกไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖ (ฎีกาที่ ๗๒๔๑/๒๕๔๔)

119

(ต่อ)

ในคดีที่มีผู้เสียหายหลายคน เมื่อผู้เสียหายคนหนึ่งยื่นฟ้องไว้แล้วขอถอนฟ้องไป ย่อมตัดสิทธิเฉพาะผู้เสียหายคนนั้นไม่ให้ฟ้องใหม่ ผู้เสียหายคนอื่นยังมีสิทธิฟ้องได้อีก ไม่ถูกตัดสิทธิตามมาตรา ๓๖ (ฎีกาที่ ๕๙๓๔-๕๙๓๕/๒๕๓๓, ๗๒๕๔/๒๕๕๑)

120

(ต่อ)

แต่กรณีผู้เสียหายคนเดียวมีผู้จัดการ
แทนตามมาตรา ๕ หลายคน ผู้จัดการแทน
ผู้เสียหายบางคนฟ้องและถอนฟ้องไปแล้ว
ผู้จัดการแทนผู้เสียหายคนอื่นๆ จะมาฟ้อง
จำเลยอีกไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๗๙๐/๒๔๙๒)

121

(ต่อ)

คดีที่ถอนฟ้องไปแล้วจะนำมาฟ้องใหม่
ไม่ได้ หมายถึงฟ้องในเรื่องเดียวกัน แม้คดีที่
ฟ้องใหม่จะบรรยายฟ้องต่างกับคดีแรกก็
ต้องห้าม (ฎีกาที่ ๓๕๓๗/๒๕๒๗) มิใช่ถือเอา
คำบรรยายฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้ง
เอาแก่จำเลยเป็นเกณฑ์ (ฎีกาที่
๑๔๘๒๓/๒๕๕๘)

122

คำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

มาตรา ๓๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๐๔/๒๕๖๒

ความผิดของจำเลยฐานลักทรัพย์เอาบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเบิกถอนเงินอัตโนมัติหรือ เอทีเอ็ม) ของผู้เสียหายไปในเวลากลางคืนและฐานลักทรัพย์โดยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เบิกถอนเงินสดจากบัญชีของผู้เสียหายในเวลากลางคืน ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๑) วรรคหนึ่ง ปราบปรามตามคำร้องขอให้ผู้พิพากษาอนุญาตให้ฎีกาและตามฎีกาของจำเลยซึ่งโจทก์ไม่ยื่นคำแก้ฎีกาโต้แย้งเป็นอื่นว่าจำเลยเป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับ ส. ผู้เสียหาย ซึ่งตาม ป.อ. มาตรา ๗๑ บัญญัติให้ความผิดนี้เป็นความผิดฐานหนึ่ง (ในมาตรา ๓๓๔ ถึงมาตรา ๓๓๖) ที่ให้เป็นความผิดอันยอมความได้

123

(ต่อ)

คดีนี้เมื่อในชั้นอุทธรณ์จำเลยได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายเป็นเงินเท่าจำนวนที่จำเลยใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เบิกถอนไป และผู้เสียหายทำหนังสือไม่ติดใจ เอาความทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแก่จำเลยอีกต่อไป จึงเป็นการยอมความคดีอาญาก่อนคดีถึงที่สุด ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคสอง ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ย่อมระงับ ไปตามมาตรา ๓๙ (๒)

124

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๙๒/๒๕๖๓

คดีความผิดต่อส่วนตัว แม้จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นลับหลังจำเลย แต่ชั้นที่สุดศาลมิได้เพิกถอนการอ่าน การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายหลังเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ วรรคสอง ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา ๔

125

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๐๕/๒๕๖๒ พฤติการณ์ที่จำเลยที่ ๓ รับแคชเชียร์เช็คจากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มา แล้วนำไปขึ้นเงินจากธนาคาร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สุดท้ายคือเงินที่ได้จากการหลอกลวงของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงการที่จำเลยที่สามรับแคชเชียร์เช็คไว้แล้วนำไปฝากเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๓ จึงไม่ใช่การกระทำความผิดฐานรับของโจร เมื่อการกระทำของจำเลยที่ ๓ เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงจำเลยที่ ๓ จึงมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในความผิดฐานฉ้อโกง การปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ซึ่งศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๙๕ วรรคสอง โจทก์ฟ้องจำเลยที่สามในข้อหารับของโจร แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ ๓ กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง จึงไม่ใช่ข้อแตกต่างในสาระสำคัญ...

126

(ต่อ)

ทั้งจำเลยที่ ๓ ไม่ได้หลงต่อสู้อ ศาลฎีกาจึงลงโทษจำเลยที่ ๓ ฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการพิจารณาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๙๒ วรรคสองและวรรคสาม ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง เป็นความผิดต่อส่วนตัว อันจะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๕ วรรคสอง เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๓ ในระหว่างระยะเวลายื่นฎีกาคดียังไม่ถึงที่สุด และจำเลยที่สามไม่ได้คัดค้านจึงเป็นการถอนฟ้อง หรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๓ ย่อมระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๙ (๒)

127

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๘๒๓/๒๕๕๘ โจทก์เคยฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มาแล้วอันเนื่องมาจากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันจดทะเบียนโอนที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกของ ย. ที่โจทก์และทายาทของ ย. เป็นเจ้าของรวมอยู่ โดยขอให้ลงโทษฐานโกงเจ้าหนี้ ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องไปแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในการกระทำเดียวกันนี้อีก แม้คำฟ้องทั้งสองคดีจะบรรยายไม่ตรงกันทุกตอน และบทมาตราที่ขอให้ลงโทษแตกต่างกันบางมาตรา แต่ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำอันเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องคดีแรก มิใช่ถือเอาคำบรรยายฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้งเอาแก่จำเลยเป็นเกณฑ์ มิฉะนั้นแล้ว จำเลยกระทำความผิดครั้งเดียวโจทก์มีสิทธิดำเนินคดีแก่จำเลยได้หลายครั้งโดยไม่จบสิ้น จึงต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๖ ปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้

128

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องถอนฟ้อง ที่น่าสนใจ

๑. โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐาน
ลักทรัพย์หรือรับของโจร (ความผิดอาญาแผ่นดิน)
ศาลชั้นต้นลงโทษฐานยกยอกหรือฉ้อโกง (ความผิดต่อ
ส่วนตัว) ดังนี้โจทก์จะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องได้หรือไม่

129

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๐๕/๒๕๖๒

โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๓ ในข้อหารับของโจร แต่ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการ
พิจารณาฟังได้ว่าจำเลยที่ ๓ กระทำความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง จึงไม่ใช่ข้อแตกต่างใน
สาระสำคัญ ทั้งจำเลยที่ ๓ ไม่ได้หลงต่อสู้ ศาลฎีกาจึงลงโทษจำเลยที่ ๓ ฐานร่วมกันฉ้อโก
ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความจากการพิจารณาได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสองและ
วรรคสาม ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงเป็นความผิดต่อส่วนตัวอันจะถอนฟ้องหรือยอม
ความในเวลาใดก่อนคดีนี้ถึงที่สุดก็ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๓๕ วรรคสอง

130

เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยที่ ๓ ในระหว่าง
ระยะเวลายื่นฎีกาคดียังไม่ถึงที่สุด และจำเลยที่ ๓ ไม่ได้คัดค้านจึง
เป็นการถอนฟ้องหรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิ
การนำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๓ ย่อมระงับไป
ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๙ (๒)

131

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๙๘ / ๒๕๔๘

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ แม้ศาลอาจรลงโทษ
จำเลยฐานยกยอกได้โดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม แต่ความผิดฐานยกยอกเป็นความผิดอันยอม
ความได้ เมื่อมีการยอมความกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญามาตรา ๓๙ (๒) จึงทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องในความผิดฐานนี้
ระงับไป ต้องพิพากษายกฟ้อง

132

๒. คดีอาญาซึ่งได้ถอนฟ้องไปจากศาลแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลย
ในการกระทำอันเดียวกันอีก แต่เพิ่มเติมการกระทำของจำเลยหรือ
ฐานความผิดจากการกระทำเดิมได้หรือไม่

133

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๐๘๕/๒๕๖๓ โจทก์เคยฟ้องจำเลยทั้งหมดมาครั้งหนึ่งอันเนื่องมาจากโจทก์ถูกจำเลย
ทั้งหมดหลอกลวงให้ร่วมผลิตอาหารเสริมมีคุณภาพสูง ผลิตจากโรงงานของตนเอง ควบคุมการผลิตโดยบุคลากรที่มีความ
ความเชี่ยวชาญ และรับจ้างทำการตลาดอย่างครบวงจร ขอให้ลงโทษฐานร่วมกันฉ้อโกง ศาลชั้นต้นอนุญาตให้
โจทก์ถอนฟ้องไปแล้ว โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยทั้งหมดในการกระทำอันเดียวกันอีก แม้คำฟ้องในคดีนี้จะต่างจาก
คำฟ้องในคดีเดิม โดยโจทก์เพิ่มเติมการกระทำของจำเลยทั้งหมดว่าร่วมกันหลอกลวงประชาชน และนำเข้า
ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จว่าจำเลยที่ ๑ เป็นโรงงานที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ดี ทันสมัย
ถูกต้องมาตรฐาน GMP รับผิดชอบผลิตภัณฑ์อาหารเสริม เครื่องสำอาง คุณภาพสูง มีมาตรฐานรับรอง ผลิตภัณฑ์ทุก
ชิ้นได้มาตรฐานองค์การอาหารและยา มีบริการตั้งแต่การวิจัย มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการ
การผลิตเครื่องสำอางอย่างครบครัน และมีการพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญสามารถคิดสูตรที่ใช้ได้ผล มีราคาไม่แพงมาก
มีการออกแบบผลิตภัณฑ์และมีการแนะนำการตลาดที่ดี ทำให้โจทก์หลงเชื่อว่าเป็นความจริง ขอให้ลงโทษฐาน
ร่วมกันฉ้อโกงประชาชนและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา
๑๔ (๑)

134

แต่ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำอันเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องในคดีเดิม มิใช่ถือเอาคำบรรยายฟ้องหรือฐานความผิดที่โจทก์ตั้งเอาแก่จำเลยเป็นเกณฑ์ มิฉะนั้นแล้วจำเลยกระทำความผิดเพียงครั้งเดียวโจทก์มีสิทธิดำเนินคดีแก่จำเลยได้หลายครั้ง โดยไม่รู้จักจบสิ้น จึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๖

เมื่อได้มีการฟ้องคดีต่อศาลโดยถูกต้องแล้ว แม้ตามคำร้องขอถอนฟ้องของโจทก์ในคดีก่อนจะอ้างเหตุขอถอนฟ้องเพื่อฟ้องจำเลยทั้งหกเป็นคดีใหม่ฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน แต่เมื่อศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้ก็ต้องถือว่าเป็นการถอนฟ้องคดีอาญาให้เสร็จไปทั้งเรื่อง จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะนำมาฟ้องใหม่ไม่ได้